

जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत योजनांच्या
सुधारित प्रशासकीय मान्यतेचे अधिकार विभागीय
आयुक्त स्तरावर प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: जजीमि-२०२५/प्र.क्र.१९१/पापु-१०
सातवा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल,
क्रॉफर्ड मार्केट जवळ, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई
दिनांक : २० फेब्रुवारी, २०२६

वाचा-

- १) जल शक्ती मंत्रालय, भारत सरकार नवी दिल्ली यांच्या मार्गदर्शक सूचना दि. २५.१२.२०१९
- २) शासन निर्णय पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग क्र. जजमि २०१९/प्र.क्र.१३८/पापु-१०(०७),
दि.०४.०९.२०२०
- ३) जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यासंदर्भात व्यय अग्रक्रम
समितीच्या दिनांक ०४.१०.२०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
- ४) शासन निर्णय पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग क्र. सुप्रमा २०१९/प्र.क्र.१४०/पापु- ०७,
दि.०३.०२.२०२६.

प्रस्तावना-

जलशक्ती मंत्रालय, केंद्र शासन यांनी दिनांक २५.१२.२०१९ रोजी जल जीवन मिशन कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक सूचना प्रसिध्द केल्या आहेत. त्यानुषंगाने राज्यात जल जीवन मिशन राबविण्याकरिता शासन निर्णय पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग दिनांक ४.९.२०२० अन्वये मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

या कार्यक्रमांतर्गत ग्रामीण भागातील प्रत्येक घरात वैयक्तिक नळ जोडणीद्वारे दरडोई किमान ५५ लिटर प्रतीदिन, गुणवत्तापूर्ण पाणी पुरवठा करणे हे जल जीवन मिशनचे प्रमुख उद्दीष्ट आहे. राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत सुरु असलेल्या योजना, स्टँड पोस्ट नळ पाणी पुरवठा योजना, तसेच दरडोई किमान ४० लिटर प्रतीदिन ने पूर्ण झालेल्या योजनांची दरडोई किमान ५५ लिटर प्रतीदिन प्रमाणे सुधारणात्मक पुनर्जोडणी (Retrofitting) करण्यात येत आहे. राज्यातील शाळा, अंगणवाड्या, अनुदानित आश्रमशाळा, शासकीय वस्तीगृहाकरीता या योजनेतून नळ जोडणी देण्यात येत आहेत. एकाकी/आदिवासी वाडी/पाड्याकरीता सौर उर्जा आधारित नळ पाणी पुरवठा योजना करण्यात येत आहेत.

राज्यात जल जीवन मिशन अंतर्गत एकूण ५१५६० योजना राबविण्यात येत असून २६१३१ योजना पूर्ण झाल्या असून उर्वरीत योजना विविध टप्प्यांवर प्रगतीत आहेत. या कार्यक्रमांतर्गत राज्यात जिल्हा परिषद व महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत मोठ्या प्रमाणात पाणी पुरवठा योजनांची कामे सध्या प्रगतीपथावर असून, सदर योजनांमधील काही योजना ज्यादा दराच्या निविदा स्वीकृती, वस्तु व सेवा करामध्ये वाढ या कारणांमुळे तसेच तांत्रिक कारणांमुळे सुधारित होत असून सदर सुधारीत

अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याबाबतचे प्रस्ताव शासनस्तरावर प्राप्त होत आहेत. राज्यामध्ये सुमारे १८,०३६ योजना, वाड्या वस्त्या सुटणे तसेच उद्धवातील वर्तविलेला अंदाज चुकणे (Source Fail) वस्तु व सेवा करातील दरामध्ये झालेली वाढ (जी. एस. टी), ज्यादा दर निविदा, त्याअनुषंगाने इतर तांत्रिक बदल व ग्रामपंचायतीच्या मागणी इत्यादी कारणास्तव सुधारीत होत आहेत. सद्यस्थितीत शासनस्तरावर सुधारित प्रशासकीय मान्यतेसाठी ११,७५५ प्रस्ताव प्राप्त झाले असून त्यातील ७,६९६ प्रस्तावांना शासन स्तरावर सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. सुधारित प्रशासकीय मान्यतेची कार्यवाही सुरु असलेल्या एकूण प्रस्तावांपैकी सुमारे ६६७९ इतक्या प्रस्तावांमध्ये मूळ प्रशासकीय मान्यतेच्या किंमतीमध्ये रु.५०.०० लक्ष पर्यंतच्या मर्यादेत वाढ होत असून त्यावर कार्यवाही सुरु आहे.

महसूल विभागाच्या अस्तित्वात असलेल्या संरचनेचा अभ्यास करून त्यामध्ये सुधारणा सुचविण्या संदर्भात विभागीय आयुक्त, नाशिक यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत करण्यात आलेल्या उप समितीने विभागीय आयुक्तांना शासनाचे प्रशासकीय / वित्तीय (जल जीवन मिशन /ग्रामीण पाणी पुरवठा योजना उभारणी करीता व इतर विषयांबाबत वित्तीय मर्यादा वाढ करण्याची) अधिकार प्रदान करण्याची शिफारस करण्यात आली आहे. तसेच जलजीवन मिशन योजनेंतर्गत योजनांना सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही गतीमान करण्याच्या दृष्टीकोनातून राज्य पाणी व स्वच्छता मिशनच्या राज्य शिखर समितीच्या (Apex Committee) मा. मुख्य सचिव यांचे अध्यक्षतेखालील दिनांक १९.०१.२०२६ रोजीच्या बैठकीत मूळ प्रशासकीय मान्यतेच्या किंमतीमध्ये रु. ५०.०० लक्ष पर्यंतच्या मर्यादेत वाढ असलेल्या योजनांना विभागीय आयुक्त स्तरावर सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्याचे अधिकार प्रदान करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत. त्यास अनुसरून जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनांच्या मूळ प्रशासकीय मान्यतेच्या किंमतीमध्ये रु. ५०.०० लक्ष पर्यंतच्या मर्यादेत वाढ असलेल्या योजनांना सुधारित प्रशासकीय मान्यतेचे अधिकार विभागीय आयुक्त यांना प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत ग्रामीण नळ पाणी पुरवठा योजनांच्या मूळ प्रशासकीय मान्यता किंमतीमध्ये ज्यादा दराच्या निविदा स्वीकृती, वस्तु व सेवा करामध्ये वाढ तसेच तांत्रिक कारणांमुळे रु. ५०.०० लक्ष मर्यादेपर्यंत वाढ होत असल्यास अशा योजनांच्या सुधारित प्रशासकीय मान्यता प्रस्तावास मान्यता देण्याचे अधिकार विभागीय आयुक्त, संबंधित महसूल विभाग यांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

२. विभागीय आयुक्त, संबंधित महसूल विभाग यांनी या शासन निर्णयान्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांनुसार जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत योजनांच्या सुधारित प्रशासकीय मान्यता प्रस्तावांना मान्यता दिलेल्या योजनांचा तपशील वेळोवेळी अभियान संचालक, जल जीवन मिशन, राज्य पाणी व स्वच्छता मिशन यांना सादर करावा.

३. सदर शासन निर्णय जल जीवन मिशन कार्यक्रमांतर्गत मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्य शिखर समितीच्या (Apex Committee) दिनांक १९.०१.२०२६ रोजीच्या बैठकीतील निर्देशानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२६०२२०१७४९३७८९२८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे मा. राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(पराग जैन- नैनुटिया)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उप मुख्यमंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क, क्रीडा व युवक कल्याण व अल्पसंख्याक विकास आणि औकाफ) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. उप मुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. मंत्री/राज्यमंत्री पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, वित्त विभाग मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, (महसूल) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. प्रधान महालेखापाल (लेखा परीक्षा/ लेखा अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२ मुंबई/ नागपुर
९. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
१०. अभियान संचालक, राज्य पाणी व स्वच्छता मिशन, बेलापूर, नवी मुंबई
११. आयुक्त, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे.
१२. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१३. सह सचिव/ उप सचिव (अर्थसंकल्प), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. विभागीय आयुक्त, (सर्व)
१५. जिल्हाधिकारी, (सर्व)
१६. मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, प्रादेशिक विभाग (सर्व)

१७. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी / कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग जिल्हा परिषद, (सर्व)
१८. लेखाधिकारी, राज्य पाणी व स्वच्छता मिशन बेलापूर, नवी मुंबई.
१९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२०. मुख्य लेखा परिक्षक, स्थानिक निधी लेखा, मुंबई
२१. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
२२. अवर सचिव/कक्ष अधिकारी (सर्व), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२३. निवडनस्ती